

ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ 'ਚ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਭੀ ਪਿੱਛੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਮੇਂ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ, ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਭੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ:

ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵਣੁ ਮੁਸਕਲੁ ਜਾ ਹੋਇ ਤਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵੈ॥
ਅਵਲਿ ਅਉਲਿ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲੁ ਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥
ਹੋਇ ਮੁਸਲਿਮੁ ਦੀਨੁ ਮੁਹਾਣੈ ਮਰਣੁ ਜੀਵਣੁ ਕਾ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਵੈ॥
ਰਬ ਕੀ ਰਜਾਇ ਮੰਨੇ ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਕਰਤਾ ਮੰਨੇ ਆਪੁ ਗਵਾਵੈ॥
ਤਉ ਨਾਨਕੁ ਸਰਬ ਜੀਆ ਮਿਹਰੀਮਤਿ ਹੋਇ ਤ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵੈ॥

(ਵਾਰ ਮਾਝ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧)

ਉਪਰੋਕਤ ਸਲੋਕ ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਕਾਜ਼ੀ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਹੈਂ। ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਕਠਨ ਹੈ। ਝੂਠੀ-ਮੂਠੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਖਵਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤਿਅੰਤ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਣੇ-ਖਣੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਖਣਾ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਭੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕੌੜਾ ਲੱਗੇ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜੰਮਣ ਮਰਣ ਦਾ ਭਰਮ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ 'ਰਬ ਕੀ ਰਜਾਇ' ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਆਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ

ਅਸਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਿਹਾ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੱਢੀ ਖਾ ਕੇ ਇਕ ਦਾ ਹੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨੀ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਕਾਜੀ ਹੋਇ ਕੈ ਬਹੈ ਨਿਆਇ॥ ਫੇਰੇ ਤਸਬੀ ਕਰੇ ਖੁਦਾਇ॥

ਵੱਢੀ ਲੈ ਕੇ ਹਕੁ ਗਵਾਏ॥ ਜੇ ਕੋ ਪੁਛੈ ਤਾ ਪਤਿ ਸੁਣਾਏ॥

ਤੁਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਕਨਿ ਰਿਦੈ ਸਮਾਹਿ॥ ਲੋਕ ਮੁਹਾਵਹਿ ਚਾੜੀ ਖਾਹਿ॥

(ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ੩, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੮੫੧)

ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਕਤੀਆਂ ਅੰਦਰ ਭੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਾਜੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਾਜੀ ਬੜਾ ਧਾਰਮਕ ਆਦਮੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਾਲਾ ਫੜ ਕੇ ਖੁਦਾ ਖੁਦਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਕੱਚਿਆਂ ਹੀ ਖਾ ਜਾਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਧਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਢੀ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਫੈਸਲੇ ਉਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਤੋਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸੁਣਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਤਰ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਮਚਾ ਰੱਖੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਭਾਵ ਹੱਕ, ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਰਾਜ ਆਖਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਕਦੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਚ ਧਰਮ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਝਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਾਬਣੀ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਚਾਹਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਰਾਜੁ ਨ ਚਾਹਉ ਮੁਕਤਿ ਨਾ ਚਾਹਉ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਕਮਲਾਰੇ॥

(ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੪)

ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਕਤੀ ਅੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਜਿੰਨੀਆਂ ਭੀ ਮੱਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸੰਸਾਰੀ ਰਾਜ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਮੱਤ ਰਾਜ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ

ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਅਸਲੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸਾਰੀ ਰਾਜ, ਸੰਸਾਰੀ ਵਡਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਪਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਸਿਖਿਆ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋਭ ਦੇ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਵਡਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ ਆਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਜਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਦ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਟਿਕਾਉ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸੰਸਾਰੀ ਮੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਝੂਠ ਫਰੋਬ ਨੂੰ ਖੰਡਿਆ ਅਤੇ ਭੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਾ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਮੱਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਇਥੇ ਦੋ ਹੀ ਵਿਕਲਪ ਬਚਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਪੂਰਨ ਸੋਝੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੱਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਵਕ ਸਮਝ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਇਸ ਸੱਚੀ ਮੱਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਵਿਹਾਰ ਸਵਾਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਨੀਚਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਕੰਮ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਤੋਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਖੌਤੀ

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ (ਕਉਂ ਆ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੱਤਾਂ ਵਿਚ ਸਨ। ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੁਠੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਇਕ ਰੂਪ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਿ, ਸਨਾਤਨੀ ਮੱਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ “ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਹੁਕਮੁ ਹੈ” ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ‘ਨਾਮੁ’ ਨੂੰ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ:

ਪ੍ਰਥਮੇ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧੈ ਅਪਨਾ ਪਾਛੈ ਅਵਰ ਰੀਝਾਵੈ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪੁ ਹਿਰਦੈ ਜਾਪੈ ਮੁਖ ਤੇ ਸਗਲ ਸੁਨਾਵੈ॥

(ਪੰਨਾ ੩੮੧)

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਖੁਦ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਪੂਰਨ ਸੋਝੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਪਰਸ ਲਵੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ, ਵਿਰਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਲੇ ਨਿੱਕੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸੂਖਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਖੰਡਿਓਂ ਤਿੱਖੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਤਮਘਾਤ ਭੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਸੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਅੱਜ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨੌਜੁਆਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਬਾਗੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੋਨੋਂ ਹੀ

ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਤੋਂ ਲੋਭ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਮਨੋਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੋਭੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਇਤਨੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਭ ਵੱਸ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹ ਭੀ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ (ਵੱਢੀਖੋਰੀ) ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਲੋਭ ਅਤੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ।

